

نکته‌های اقتصادی بسته پیشنهادی بانک مرکزی، انگاره‌های مدیریتی و دغدغه‌های توسعه

سبب اینکه تحقق هر هدفی نیاز به برنامه‌ریزی و راهکار مناسب برای اجرا دارد، لذا پیشنهادهایی درخصوص برخی از موارد و بندهای این بسته پیشنهادی از سوی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران ارائه می‌شود.

به نظر می‌رسد در بررسی سیاست‌های اعلام شده باید به دو اصل توجه بیشتری صورت گیرد که یکی جدا کردن بانک‌ها از مجموعه سیستم

ارایه شده از دید آنها بررسی شده و با شناسایی نقاط ضعف و قوت آن، اثرات نامطلوب احتمالی ناشی از سیاست‌های بسته یاد شده بر بخش‌های مختلف اقتصادی، به ویژه بخش تولید و صنعت، به حداقل برسد.

در این جلسه توافق شد تا تسهیلات آتی بانک‌ها به سمت تولید هدایت شود تا نتایج ضد تورمی و اشتغال‌زا در پی داشته باشد. از این رو، به

پس از ارایه بسته پیشنهادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، جلسه‌ای با عنوان "تحلیل و بررسی بسته سیاستی - نظارتی شبکه بانکی کشور از سوی بانک مرکزی" با حضور رییس و اعضای هیات رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در محل این اتاق برگزار شد و رییس کل بانک مرکزی در جمع فعالان اقتصادی بخش خصوصی ایران حضور یافت تا ابعاد مختلف بسته

اجرائی کشور است، چرا که تنظیم این قبیل سیاست‌ها تنها با دیدگاه حمایت از بانک‌ها سبب بروز ضایعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌شود که به صلاح کشور و بانک‌ها نخواهد بود و دیگری طراحی سیاست‌ها به گونه‌ای است که اگر واحدی به عللی خارج از تقصیر خود دچار مشکل مالی شد، با حمایت به موقع بتواند مشکل پیش آمده را رفع کرده و ضمن ادامه کار، تولید و حفظ اشتغال، در آینده بدهی‌های خود را پرداخت کند؛ اما سختگیری‌های پیش بینی شده فعلی مانع از کمک به این واحدها و حل مشکل آنها است.

همچنین، توجه دوباره به برخی از بندهای موجود در بسته ارائه شده نیز ضروری است:

در بند (۵) نگرش بانک‌ها نسبت به درخواست تسهیلاتی که پرداخت آنها برای جلوگیری از مشکلات حاصل از تعطیلی واحدهای تولیدی، مورد توصیه مقامات اجرایی است، بهتر است با نظر حمایت و اعمال حداکثر کمک البته با رعایت امکان وصول مطالبات بانک باشد.

همچنین، در خصوص بند (۶-۱) نیز باید گفت که محاسبه سود طرح بر مبنای نرخ تورم به علاوه حاشیه سود، دارای اثرات منفی متعددی خواهد بود از جمله اینکه:

الف) نرخ تورم یک عدد ثابت نیست و بستگی به عوامل موثر در محاسبه آن دارد که با تغییر عوامل مزبور قابل تغییر است و بسیاری از نرخ‌های تورم اعلام شده به وسیله مقام‌های مختلف نیز بر همین اساس متفاوت بوده است.

ب) اگر نرخ سود بر مبنای نرخ تورم به علاوه (مفروض) سه درصد محاسبه شود، از آنجایی که به علت تاثیر تورم جهانی ناشی از افزایش بهای نفت و خشکسالی، علاوه بر تورم داخلی پیش بینی نرخ تورم بالایی می‌شود، محاسبه چنین رقم بالایی باعث افزایش هزینه‌های مالی طرح و در نتیجه، افزایش قیمت تمام شده کالای تولیدی می‌شود که خود این مساله تورم را از است، بنابراین افزایش تورم دوباره سبب افزایش نرخ سود تسهیلات شده و این افزایش قیمت پله‌ای تورم را تا بی‌نهایت افزایش می‌دهد.

پ) در محاسبه تورم باید مشخص شود که تورم چه برهه زمانی در نظر گرفته می‌شود، زیرا تورم هر ماه در حال تغییر است و این شرایط خود عامل سرگردانی برای بانک‌ها خواهد شد.

در بند (۶-۳) با توجه به محدودیت توان بانک‌ها در پرداخت تسهیلات، می‌توان گفت که بانک‌ها حالت انحصاری داشته و در نتیجه نیازی به رقابت ندارند.

در خصوص بند (۷-۳) نیز باید گفت که مسوول قرار دادن هیات مدیره بانک‌ها و مدیران عامل برای هر مصوبه‌ای که منجر به زیان بانک شود،

سبب سخت‌گیری بیش از حد بانک‌ها در اعطای تسهیلات و به عبارتی، قفل شدن ارابه تسهیلات خواهد شد که خلاف مصوبات مجلس است و از آنجایی که هیچ فعالیتی بدون احتمال خطر نخواهد بود، مسوول قرار دادن هیات مدیره و مدیر عامل بانک‌ها زمانی منطقی است که اهمال و یا سوء عمل آنها محرز شود.

در مورد بند (۸-۱) نیز گفتنی است، جمع‌آوری نقدینگی موجود در دست مردم یکی از راه‌های کنترل تورم است و تبلیغات بانک‌ها درخصوص جذب سپرده‌های قرض‌الحسنه برای تحقق این امر موثر است، بنابراین محدود کردن آنها در این مورد نتیجه مفیدی نخواهد داشت.

درخصوص بند (۸-۳) نیز باید گفت، نیاز مردم در شرایط فعلی بالا است و پرداخت تسهیلات تا سقف ۱۰۰ میلیون ریال به ویژه با توجه به دریافت نکردن سود باید با تضمین مطمئن انجام شود زیرا در صورت وصول نشدن منبعی برای تامین وجوه سوخت شده پیش بینی نشده است.

در بندهای (۱۳-۲) و (۳) که در مورد مشتریان بدحساب بانک‌ها است، ابتدا باید علت بدحسابی بررسی و معین شود تا اگر تقصیر متوجه مشتری است، مشمول بند یاد شده شود و در غیر این صورت، حمایت‌های لازم برای خروج وی از بحران اعمال شود.

در بند (۱۹) نیز باید در صورت کمبود منابع جاری قرض‌الحسنه، به رغم تسهیلات بانک ذیربط، برای جلوگیری از محدودیت، ارائه تسهیلات تولید محور انجام شود و بانک‌ها از این منابع برای تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی با نرخ سود بخش کشاورزی و یا صنعت و معدن اقدام کنند و باید توجه داشت که اجرا نشدن این رویه ضمن ضربه زدن به تولید و اشتغال سبب زیانده شدن بانک‌ها می‌شود.

برای اجرای این امر رعایت مصوبه شماره ۳۰۳۰۳۰/ت۳۴۹۲۵ مورخ ۳۰ اردیبهشت ماه ۱۳۸۶ کمیسیون اصل ۱۳۸ قانون اساسی که مصوبه هیات دولت است و به صورت قانونی، اجرای آن الزامی است، مورد درخواست است و بی‌توجهی به این روش خلاف روح ابلاغیه اصل ۴۴ قانون اساسی است و در زمانی که سیاست دولت واگذاری واحدهای متعلق به دولت به بخش خصوصی است، این شرایط سبب تملیک و یا تعطیلی واحدهای تولیدی توسط بانک‌ها خواهد شد که با اصل ۴۴ قانون اساسی در تضاد است.

بند (۲۰) نیز استفاده از تعیین سپرده قانونی بر مبنای مدت سپرده‌ها را برای سیاست‌های پولی و مالی دولت در جهت دهی فعالیت‌های اقتصادی حذف می‌کند، در حالی که دولت‌ها و بانک مرکزی سپرده قانونی را بر مبنای محل اعطای تسهیلات

معین و با تعیین سپرده قانونی کمتر برای بخش‌هایی که رشد آنها مورد نظر دولت است و تعیین سپرده بیشتر برای بخش‌های سود ده و یا غیرتولیدی، بانک‌ها را به طور عملی تشویق به اعطای تسهیلات در بخش‌های موردنظر دولت می‌کنند، بنابراین تعیین ذخیره قانونی بر مبنای مدت سپرده‌ها تنها امکان تخصیص جواز یا سود سپرده‌گذاری‌های بلندمدت را با رقم بالاتر فراهم می‌کند که اثر چندانی در رشد و توسعه اقتصادی و در نتیجه تورم کمتر و اشتغال بیشتر نخواهد داشت.

درخصوص بند (۲۲-۱) نیز اگر "ایران چک" به وسیله بانک مرکزی در مقابل دریافت کل وجه آن از بانک‌ها به آنها تحویل داده شود، قسمتی از منابع بانک‌ها در قسمت نگهداری ایران چک صرف می‌شود و به علت نداشتن سود و کارمزد، بانک‌ها از انجام این عمل خودداری خواهند کرد و نقل و انتقال پول با اسکناس‌های معمول و شمارش آنها هنگام تحویل نیز وقت گیر بوده و مشکلات بسیار دیگری به همراه خواهد داشت بنابراین، تعیین کارمزد با مدت زمانی متناسب برای پوشش فاصله زمانی میان خرید از بانک مرکزی و ارائه به مشتری برای تسویه با بانک مرکزی چاره ساز خواهد بود.

در بند (۲۵) نیز برای حل مشکل کفایت سرمایه بانک‌ها، با توجه به تورم بالا و به ویژه افزایش قیمت سرفقلی و املاک آنها با تجدید ارزیابی دارایی‌های بانک‌ها و انتقال افزایش ارزش دارایی‌ها به سود بانک و اضافه کردن آن به سرمایه، مشکل یاد شده را حل کرده و حساب دارایی‌های بانک‌ها را با ارزش روز معادل خواهد کرد، بنابراین محرومیت بانک‌ها برای توسعه فعالیت‌های خود در حالی که به طور واقعی ارزش دارایی‌ها و سرمایه آنها بیشتر است، چندان منطقی نخواهد بود.

همچنین باید گفت که در بسته پیشنهادی راهکاری برای کاهش بدهی‌های دولت به سیستم بانکی که می‌تواند اثر ضدتورمی داشته باشد، پیش بینی نشده است و بنابراین جلب نظر رییس جمهور در این مورد می‌تواند عامل افزایش توان بانک‌ها برای حمایت از تولید و اشتغال باشد.

امید است راهکارهای ارائه شد بتواند در رفع و جلوگیری از برخی ابهامات و یا مشکلات احتمالی آتی راهگشا بوده و سیستم بانکی کشور را در انجام وظایف خود یاری دهد.

